

УДК 657:633

Пересада Оксана Володимирівна

студентка, магістрант

ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

Пересада Оксана Владимировна

студентка, магистрант

ОП НУБіП Украины «Бережанский агротехнический институт»

Peresada Oksana

Student, Master of the

SU of the NB and NR of Ukraine

«Berezhanskiy Agrotechnical Institute»

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА
ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА
ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕТА ЗАТРАТ НА
ПРОИЗВОДСТВО ПРОДУКЦИИ РАСТЕНИЕВОДСТВА
FEATURES OF COST ACCOUNTING CROP PRODUCTION**

***Анотація.** Досліджено особливості організації обліку витрат виробництва продукції рослинництва. Висвітлені актуальні питання щодо покращення якості продукції рослинництва та збільшення обсягів виробництва продукції. Наведено групування витрат на виробництво продукції рослинництва. Розглянуто ведення синтетичного та аналітичного обліку витрат продукції рослинництва.*

***Ключові слова:** виробництво, витрати, організація, продукції рослинництва, сільськогосподарська продукція, собівартість.*

***Аннотация.** Исследование особенностей организации учета затрат производства продукции растениеводства. Рассмотрены актуальные*

вопросы по улучшению качества продукции растениеводства и увеличения объемов производства продукции.

Приведены группировки затрат на производство продукции растениеводства. Рассмотрены ведения синтетического и аналитического учета затрат продукции растениеводства.

Ключевые слова: *производство, расходы, организация, продукции растениеводства, сельскохозяйственная продукция, себестоимость.*

Summary. *The peculiarities of the organization of accounting of production costs of crop production are investigated. The topical issues of improving the quality of crop production and increasing production volumes are highlighted. The grouping of expenses for the production of crop production is given. The synthetic and analytical accounting of plant production costs is considered.*

Key words: *production, costs, organization, crop production, agricultural products, prime cost.*

Постановка проблеми. Облік витрат займає одне з центральних місць при визначенні фінансових результатів діяльності аграрних підприємств та є найважливішим розділом внутрішньогосподарського обліку. Це одна з найбільш трудомістких та відповідальних ділянок облікової роботи, що вимагає концентрації уваги безпосередньо на організації та плануванні виробництва. В сучасних умовах господарювання оперативна інформація про витрати на виробництво тих чи інших культур відіграє надзвичайно важливу роль.

Постановка проблеми. Рослинництво є важливою галуззю сільськогосподарського виробництва. Воно характеризується низкою особливостей. На дані особливості впливають фактори природи, а також соціальні фактори, які варто враховувати при веденні

бухгалтерського обліку. Облік витрат на виробництво продукції рослинництва займає значне місце при визначенні фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств. Показники рівня доходів і витрат найбільше цікавить керівника підприємства у будь якій господарській сфері, проте його цікавить ще й рівень по кожному підрозділу чи центру відповідальності, що дасть змогу проаналізувати ефективність роботи і методи її покращення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань організації обліку витрат на виробництво продукції рослинництва розглянуто в працях науковців, таких як: Огійчук М.Ф., Бутинець Ф.Ф., Пісьмаченко Л.М., Голов С.Ф., Маліка, В.Я. Месель-Веселяка, П.Т. Саблука, О.М., Плаксієнко В.Я., Рябий Я.І., Чижевська Л.В. та ін.

Проаналізувавши літературні джерела для дослідження варто зробити висновок, що особливості організації обліку витрат на виробництво продукції рослинництва в аграрних підприємствах потребують подальшого вивчення.

Формулювання цілей статті. Метою організації обліку витрат на виробництво продукції рослинництва на аграрному підприємстві є її правильне визначення, що дозволить вести облік відповідно до законодавства. Визначення витрат в подальшому істотно впливає на ціну продукції.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на підвищений інтерес науковців до обраної теми дослідження витрат на виробництво продукції рослинництва як багатогранного та складного явища не втрачає актуальності. В останні роки активно досліджується вплив даного питання для прийняття багатьох управлінських та фінансових рішень. Через це виникає необхідність для висвітлення даної теми, що забезпечить конкретніше висвітлення та вивчення питання організації обліку витрат продукції рослинництва.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є визначення особливостей організації обліку витрат на виробництво продукції рослинництва для ефективної його організації в аграрних підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Ефективна діяльність сільськогосподарського підприємства, а також прийняття адекватних бухгалтерських рішень є неможливими без своєчасної, достовірної інформації про витрати, які були понесені. Без правильного визначенню розміру витрат які були понесені у господарській діяльності неможливо визначити фінансовий результат підприємства, а також отримання стабільного прибутку неможливе без ефективного управління витратами, отже, без обліку витрат.

Згідно Методичним рекомендаціям з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції сільськогосподарських підприємств метою обліку витрат є документальне, своєчасне, повне і достовірне відображення фактичних витрат на виробництво продукції для забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

Головним призначення обліку витрат на виробництво продукції рослинництва є постійний контроль за витратами, а також правильним управлінням ними. Організація обліку витрат на аграрному господарстві повинна бути складена за такими показниками, як :

- показники обліку витрат та калькулювання собівартості продукції повинні бути погоджені з плановими і нормативними показниками;
- витрати повинні буди задокументовані у момент їх здійснення;
- до собівартості мають бути включені витрати, які відносяться до витрат даного періоду;
- витрати повинні бути розділені на групи за об'єктами обліку і статтями витрат.

Витрати на виробництво продукції рослинництва групуються за статтями, які сільськогосподарське підприємство визначає самостійно і затверджує наказом про облікову політику (рис.1)

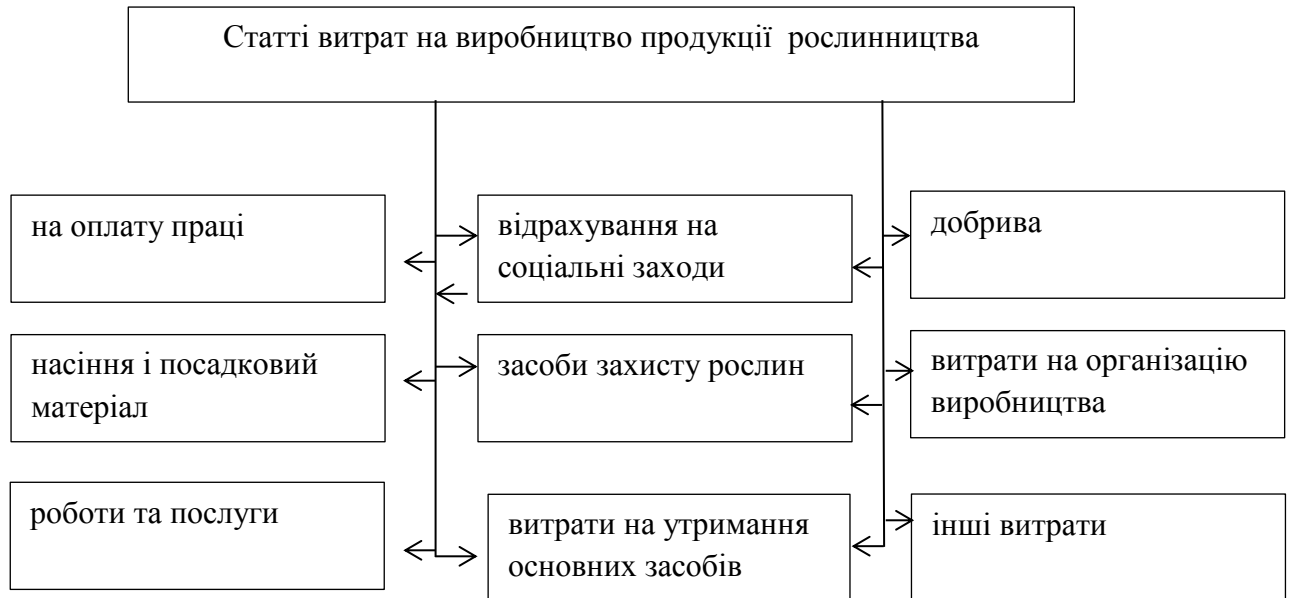

Рис. 1.Статті витрат на виробництво продукції рослинництва

Джерело: [3] розроблено автором

Для контролю й аналізу здійснюваних витрат на виробництво продукції рослинництва застосовують групування їх за статтями калькуляції, за якими обчислюють собівартість продукції. Калькуляція - це система виміру витрат на виробництво продукції рослинництва, а також спосіб визначення економічної вигідності виробництва.

Грутуються за центрами відповідальності – бригадами; видами культур; центрами виникнення витрат – полями; причинами та ініціаторами змін. Кожне сільськогосподарське підприємство самостійно готує робочі класифікатори причин змін та відхилень норм. Слід відмітити, що одна зведена відомість відхилень за тиждень надає більше інформації про недоліки в роботі аграрного підприємства, ніж акт ревізії. Аналітичний облік відхилень від норм здійснюється за центрами виникнення витрат, видами культур, центрами відповідальності та причинами, що спричинили ці відхилення [3, с. 34].

Групування витрат за статтями калькуляції показує цільове призначення самих витрат та їхній зв'язок з технічним процесом. Дане групування використовують для обчислення витрат за видами виготовленої господарської продукції та місцем виникнення витрат (по цехах, дільницях тощо) і залежить від великої кількості певних показників: методу планування витрат, технологічного процесу та виготовленої продукції. Калькуляцію витрат використовують для встановлення цін на окремі вироби. Калькуляційними одиницями при обчисленні собівартості є здебільшого натуральні вимірники: штуки, кілограми, тонни, метри тощо.

Синтетичний облік витрат на виробництво продукції рослинництва на аграрному підприємстві ведеться на рахунку 23 «Виробництво», до якого відкривають субрахунок 231 «Рослинництво». Субрахунок 231 активний на початок року, активно-пасивний протягом року. За дебетом рахунка 23 відображають прямі матеріальні, трудові та інші прямі витрати, а також виробничі витрати (загальновиробничі витрати) а також втрати від браку сільськогосподарської продукції (робіт, послуг), за кредитом — фактичні суми виробничої собівартості завершеної виробництвом продукції, виконаних робіт та послуг [6, с.18]. Аналітичний облік витрат на виробництво продукції рослинництва згідно рахунку 23 здійснюють за встановленими об'єктами обліку витрат, зокрема видами виробництв, за статтями витрат і видами або групами продукції рослинництва, що виробляється на підприємстві. На великих виробництвах аналітичний облік витрат можуть здійснювати за підрозділами підприємства й центрами витрат і відповідальності [1, с. 63].

Облік витрат на виробництво продукції рослинництва ведуть відповідно до П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 9 «Запаси» та П(С)БО 30 «Біологічні активи». Під час ведення бухгалтерського обліку на сільськогосподарському підприємстві використовують інтегровану

систему рахунків обліку, оскільки саме її покладено в основу побудови Плану рахунків та фінансової звітності. Відповідно прямі витрати обліковують на рахунку 23 «Виробництво», непрямі рахунку 91 «Загальновиробничі витрати», які періодично списують на рахунок «Виробництво» і розподіляють за об'єктами обліку витрат [3, с. 34]. Основні бухгалтерську проводки наведені у (табл. 1.)

Таблиця 1

Бухгалтерські проводки з обліку витрат на виробництво продукції рослинництва

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Д-т	К-т
1	Нараховано заробітну плату робітникам, зайнятим вирощуванням продукції рослинництва	231	661
	Враховано відрахування на соціальні заходи:	231	651
	- збір у Пенсійний фонд		
	- збір у Фонд соціального страхування на випадок непрацездатності	231	652
	- збір у Фонд соціального страхування на випадок безробіття	231	653
	- збір у Фонд соціального страхування на випадок профзахворювань	231	652
2	Придбання насіння від постачальників:	631	331
	- проведена оплата насіння сторонньої організації		
	- нараховано податковий кредит з ПДВ	641	644
	- отримано й оприбутковано насіння для посадки	208	631
	- врахований податковий кредит з ПДВ	644	631
4	Списано насіння, витрачене для посіву	231	208
5	Списано добрива, використані для поліпшення родючості земель	231	208
6	Нараховано знос (амортизацію) основних засобів, використовуваних безпосередньо при підготовці площ	231	113
7	Списується рівними частинами під час сівозміни заробітна плата працівників, зайнятих вапнуванням земель	231	39

Джерело: [3] розроблено автором

Відповідно до П(С)БО 16 "Витрати" в собівартість продукції не входять загальногосподарські витрати, тобто адміністративні, списуються адміністративні витрати на фінансові результати.

Для відображення витрат План рахунків передбачає рахунки двох класів: 8 "Витрати за елементами" і 9 "Витрати діяльності".

Рахунки даних класів призначені для узагальненої інформації про витрати сільськогосподарського підприємства протягом певного звітного періоду.

Облік витрат на виробництво продукції рослинництва виявляється визначальним у бухгалтерському обліку, адже він не має обмеження лише самим обліком витрат у вартісних показниках, які регламентуються згідно нормативних документів, його суть набагато ширша виходячи з економічної сутності витрат та вимог щодо управління господарським процесом.

Висновки і пропозиції. Таким чином організація обліку витрат на виробництво продукції рослинництва, закріплена в Положенні про облікову політику сільськогосподарського підприємства і є підставою для оформлення витрат та виходу продукції рослинництва. На неї впливають багато факторів, а саме характер виробничої діяльності, розміри господарства, наявність технічної бази. важливим є визначення правильного методу обліку витрат продукції, яке в першу чергу залежить від дирекції і головного бухгалтера.

Головною метою обліку витрат на виробництво продукції є контроль за раціональністю витрачання ресурсів та оцінки ефективності її виробництва. Для ефективного ведення обліку витрат на виробництво продукції першочергова роль належить первинному обліку їх відображенню. Використання якого дасть змогу виявити недоліки в первинних документах і на підставі цього було удосконалено окремі типові та специфічні форми цих документів.

Розглянувши облік витрат на виробництво продукції рослинництва, зазначу, що він складається з двох взаємопов'язаних етапів: перший етап – облік витрат, що включає організацію аналітичного обліку витрат і

розподілу витрат на виробництво продукції між об'єктами обліку; другий етап – калькулювання собівартості, що включає операції з визначення собівартості виробів та одиниць продукції.

Література

1. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, затверджена наказом Мінфіну України № 291 від 30 лист. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Методичні рекомендації з планування обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом МАПУ № 132 від 18 трав. 2001 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах : [підручник] / за ред. проф. М. Ф. Огійчука ; 5-те вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2009. – 1056 с.
4. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік у сільському господарстві України : [підручник] / Плаксієнко В. Я., Пісьмаченко Л. М., Рябий Я. І.; за заг. ред. Плаксієнка В. Я. – Київ : Центр навчальної літератури, 2008. – 946 с.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31 груд. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0027-00>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», Наказ Міністерства фінансів України № 790 від 18 лист. 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=243748.